



Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår ref.:
19/1019- 1- EKN

Deres ref.:

Dato:
21.05.2019

Høring - Det viktigste først

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har som mandat å arbeide for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av bl.a. nedsatt funksjonsevne. LDO fører også tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med de forpliktelsene Norge har etter FNs diskrimineringskonvensjoner, deriblant Konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Norge ratifiserte konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter i 2013. De forpliktelser som følger av menneskerettighetene skal ivaretas og gjennomgående reflekteres i norsk rett og praksis, også i helse- og omsorgstjenesteloven.

Norske myndigheter ble så sent som i april i år kritisert av FN-komiteen for at Norge fremdeles har en velferdstilnærming til funksjonshemmede, og ikke en rettighetstilnærming som sikrer selvbestemmelse og likestilling.

Utvalget bak utredningen Det viktigste først, har vurdert prinsipper for prioritering knyttet til de tjenester og tiltak kommunene skal sørge for etter den kommunale helse- og omsorgstjenesteloven. Prioriteringsprinsippene som foreslås tilsvarer prinsippene for spesialisthelsetjenesten; nytte, ressurs og alvorlighet.

Den forventede nytten av et tiltak skal vurderes ut fra om kunnskapsbasert praksis tilsier at tiltaket øker sannsynligheten for:

- overlevelse eller redusert funksjonstap
- fysisk eller psykisk funksjonsforbedring
- reduksjon av smerter, fysisk eller psykisk ubehag.

Ettersom dagens *helse- og omsorgstjenester* også inkluderer tjenester av mer sosialfaglig art, som blant annet praktisk bistand og brukerstyrt personlig assistanse (BPA), avlastning og støttekontakt, legger utvalget til et nytt kriterium:

– økt fysisk, psykisk og sosial mestring.

Utvalget skriver lite konkret om hva som kreves for å innfri *mestring*, bortsett fra at det er en sentral forutsetning for å kunne leve med en tilstand, og vil ha stor betydning for livskvaliteten til den enkelte. LDO mener dette ikke godt nok sikrer for eksempel retten til BPA som et verktøy for likestilling, selvbestemmelse og samfunnsdeltagelse, ei heller klargjør dette hvilke andre rettigheter man har krav på eller hvordan disse skal realiseres.

Dagens lovgivning har krav til nødvendighet og forsvarlighet. Hva som forstås som «nødvendige» og «forsvarlige» tjenester er ofte tjenester som dekker basale behov. Sosiale relasjoner og trygghet i hverdagen, samt deltagelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelser og idrett (på egnet og foretrukket kommunikasjonsform med tilstrekkelig assistanse) er ikke alltid behov og verdier som det tas tilstrekkelig hensyn til.

Ombudet er kritisk til at helseperspektivet gradvis ser ut til å ha overtatt for det sosialpolitiske perspektivet, etter at sosialtjenesteloven i 2011 ble erstattet av helse- og omsorgstjenesteloven. Denne utredningen er et nytt steg i gal retning. Ifølge de foreslåtte prioriteringskriteriene skal nytten av ordninger og tiltak i stor grad bestemmes utfra medisinske kriterier, og ombudet er bekymret for at dette vil gå utover tjenester som fremmer samfunnsdeltagelse og selvbestemmelse.

Regjeringen skriver i sin nye strategi at politikken for funksjonshemmede skal bygges på CRPD og pilarene; selvbestemmelse, medvirkning, deltagelse og inkludering. LDO mener det er bekymringsfullt at hverken CRPD som førende for lovverket, eller de rettighetene funksjonshemmede har ifølge konvensjonen reflekteres i denne utredningen.

Vennlig hilsen

Hanne Bjurstrøm
likestillings- og diskrimineringsombud

Dokumentet er elektronisk godkjent, og gyldig uten signatur.